

RETALLS D'HISTÒRIA

Atres anys en el Bolletí d'este més d'Octubre, dia nacional del Regne de València, hem dit que este dia deuria ser per als valencians un dia de reivindicació de la nostra identitat com a poble, de la nostra llengua diferenciada de qualsevol altra, la llengua Valenciana i de nostres costums i tradicions.

Pero en esta ocasió volem portar ací uns retalls de l'història referents a la llengua Valenciana, per a recordar i reforçar l'autenticitat de la mateixa i l'independència d'altres llengües, no siga cosa que es vagen barrant de nostra consciència i acaben oblidant-se-nos.

Així puix hem de recordar que una de les raons que aduïxen els catalanistes és que quan el rei Jaume I conquistà València i la convertí en regne independent dels demés estats de la Corona d'Aragó, els pobladors d'estes terres no més parlaven llatí i àrap i afirmen que ací no quedaven mossàraps.

Són dos teories falses, puix com han demostrat alguns estudiosos del tema, entre ells l'historiador Antonio Ubieta, qui sosté que en el segle XII existia en el regne moro de València una llengua **romanç** que era parlada pel poble, tant arap com cristià, encara que no s'escrivia, pero Leopoldo Penyarroja, doctor en història per l'universitat de Zaragoza, en el seu llibre "*Les Harges, món i enigma*" afirma que en alguna d'estes *Harges* (estrofes finals de la poesia arap *la moaxaca*), s'han trobat paraules que són la mostra del **romanç** de llavors i cita uns versos d'Ibn Ryhaym de Bocairent (s. XI) i d'Ibn Lubun de Morvedre (s. XII). L'escriptor naixcut en Murcia pero afincat en Denia Ibn Sida (s. XI), va escriure un gran diccionari analògic de l'àrap i en ell es disculpava en el pròleg dels errors que poguera tindre, de la següent manera: "Com no els he de cometre yo si

estic en temps tan llunants i havent de viure familiarment ab persones que parlen en **romanç**".

Fa poc temps la professora de llengua i literatura àrap en l'universitat de Valladolid, Dolores Oliver, en el seu llibre "*El Cantar del Mio Cid, gènesis i autoria àrabe*", sosté la teoria de que el Cantar el va escriure el poeta i juriste valencià Abu I-Walid al-Waqqasi, que va compondre una epopeya en honor al Cid, que recitada als seus subdits en àrap vulgar i **romanç**, li permetera obtindre el perdó del poble pels sufriments patits.

I ya després de la conquesta el rei Jaume establí l'any 1261 que "Los jutges en **romanç** diguen les sentències que donaran.". Així mateix es conserva un manuscrit en la Biblioteca Ambrosiana de Milan, que es troba en el foli 34v manuscrit 'N 250 sup', que fa un comentari expositiu del *Liber amici et amati*, escrit en llatí per Ramon Llull i que diu així: "Esta exposició fon treta d'un gran volum escrit en llengua **valenciana** per un cert discipul de Ramon (Llull). Escomençat en València el més de decembre i acabat el més de març de 1335. Deu siga lloat" Esta data es pot considerar com el bateig de la llengua

El Blanquerna de Ramon Llull

Valenciana.

Per una altra banda està la qüestió dels mossàraps, nom en que es coneixien els cristians que després de l'invasió dels moros es quedaren a viure en Al-Andalus, que alguns neguen que n'hi hagueren en València quan entrà Jaume I en 1238. I en esta qüestió hem de recordar que acabada la conquesta de València es va suscitar la disputa de si les iglesies pertanyien a l'arquebisbe de Tarragona o al de Toledo. I en esta disputa hi hagueren dos testimonis importants, el d'un jurat de Terol que declarà "que els valencians consideraven com a propi a l'arquebisbe de Tarragona i que tant religiosos com laics el reverenciaven i complien els seus preceptes, rebent

les iglesies de les seues mans”, i un altre testimoni d’un religiós representant de Toledo “que el bisbe d’Albarrasi, “Martinus” (1172-1220), atenia als cristians d’Olocau i Almenara en nom de l’arquebisbe de Toledo”. Vist açó cal preguntar-se ¿perque estos bisbes assignaven iglesies i atenien a cristians que no existien?. Es més el bisbe d’Osca, Vidal de Canyelles (¿1190-1252) escrivia que “ desde fea 50 anys retors catalans celebraven en l’iglesia de Santa Maria de València, administrant sacraments als cristians que allí vivien”. Un altre cas és el de Sant Pere Pasqual que va nàixer en València l’any 1227 (onze anys abans de l’entrada del rei Jaume en València), i estant presoner en la càrcel en Granada va escriure “ La Biblia Parva “ en **romanç valencià**.

Creem que en lo dit abans n’hi han suficients probes per a poder afirmar que abans de la conquesta de València per Jaume I, existien els mossàraps i que tant estos com el poble arap, parlaven en **romanç**. Podriem aduir moltes més probes de les que ací aportem pero creem que per la finalitat d’este articul són suficients i eloqüents.

Repassant l’història en companyia del llibre de Mn. Josep Alminyana trobem un bon grapat d’escriptors valencians de finals del segle XIV i tot el XV (el Sigle d’Or de la Lliteratura Valenciana), que diuen que escriuen en **vulgar valencià, valenciana llengua o romanç valencià** i entre molts altres citarem a Bonifaci Ferrer, Antoni Canals, Joanot Martorell, Sor Isabel de Villena, Joan Roiç de Corella, Lluís de Fenollet, Bernardí Vallmanya, Miquel Pérez, Joan Esteve, Tomàs de Vesach, Pere Antoni Beuter, Rafel Martí de Viciano i uns altres que encara que naixcuts fora del Regne de València així ho dien també, Francesc Eiximenis, Jeroni Amiguet, Joan Bonlabi, Joan Llorens Palmireno o Onofre Pou. ¿Seran estos els primers secessionistes?.

N’hi han prou testimonis que venen a reafirmar que no sols en València es parla valencià, sino que esta llengua és distinta de la catalana, a la que tracten com a germana. Així Carles Ros tradueix i acomoda al valencià els refranys catalans de Carles Amat i José Brusola fa la traducció al valencià de l’obra catalana “*Aforismes rurals*”, de Narcís Fagés. Aclaridor és el comportament d’un jurat de Barcelona que en Setembre de 1878 li va negar el premi a la comedieta valenciana “Tres héroes de camaled” en el pretext de “que si en lloch de ser valenciana havera segut escrita en català, lo Jurat li havera otorgat dit premi segon”.

I poc a poc apleguem al segle XX i en l’any 1926 la RAE per Real Decret mana que s’amplie el número de sillons de l’Acadèmia per a que tinguen cabuda les altres llengües d’Espanya i un d’estos és per a la Llengua Valenciana que fon ocupat, en Novembre de 1928, pel pare Lluís Fullana Mira, el qual en un erudit discurs deixà ben clar les diferències que oferix el valencià en relació ab el castellà i el català. Entre altres moltes obres del pare Fullana tenim la Gramàtica Elemental de la Llengua Valenciana, escrita en 1915.

Però en els anys xixanta del passat segle és quan escomença la pressió més forta del catalanisme en

l’Universitat de València ab la vinguda del professor català Joan Reglá, que aplegà a ser degà (1961-1964), i començà a fer adictes al catalanisme, entre ells Sanchis Guarner i Joan Fuster, els quals feren una gran llabor de captació cap al catalanisme que ben pronte feu un apendix dins l’Universitat, organisant cursos i otorgant títuls als adictes i acosant i amenaçant a altres professors que no combregaven en eixes idees, com Antonio Ubieto Arteta, historiador i filòlec medievaliste o Maria Desamparados Cabanes Pecourt, historiadora i llicencià en Filosofia i Lletres; els quals tingueren que anar-s’en de l’Universitat.

Però la puntilla no li la van poder pegar del tot estos catalanistes perque l’any 1981 la RACV va presentar unes normes en El Puig, que s’adaptaren perfectament al parlar dels valencians; la puntilla li la va pegar definitivament la política.

En les eleccions generals de l’any 1996 el PP fon el partit més votat pero no tenia majoria absoluta i necessitava el vot de CiU per a poder governar i que José Mª Aznar fora investit President i per a donar-li el vot al PP pactaren un acort en el qual CiU exigia que el PP creara en la Comunitat Valenciana un ent acadèmic que dictaminara que la llengua valenciana era un dialecte de l’idioma català i s’encarregara de regular la normativa d’aquella. Este acort, conegut com a “Pacte de Reus”, fon firmat per Jordi Pujol, president de Catalunya i per Eduardo Zaplana, president de la Comunitat Valenciana, i a conseqüència d’ell va nàixer l’Acadèmia Valenciana de la Llengua, no es sap molt bé de quina perque en el seu primer dictamen sols reconeix el nom de valenciana, pero no la llengua com a tal llengua, sino que “ *els diferents parlars d’estos territoris (Catalunya, Balears, Andorra) constitueixen una llengua, és a dir, un mateix “sistema llingüístic”*”.

Actualment ningú nega que el galleg i el portugués formen un “sistema llingüístic”, pero tampoc que siguen considerades dos llengües.

Nosaltres creem que després de demostrar que el **romanç valencià** ja existia abans de la Reconquesta de Jaume I, com ací hem dit i no és opinió personal sino de eminents científics (historiadors, filòlecs, llingüistes), podria ser que eixe “sistema llingüístic” s’haguera estat cuinant al mateix temps en les terres de la franja oest del Mediterrani, València, Balears, Catalunya, Languedoc, Provença, i que a través del temps el parlar de cadascú s’haja anat afiançant creant unes llengües molt similars pero diferents unes d’altres, com és el cas del galaicoportugués.

Com haveu vist no hem fet ninguna referència consistent en atacar a ningú, sino que s’havem llimitat a recordar alguns aspectes de l’història que tal volta s’hagen oblidat i és precís tindre-ls presents per a defendre la nostra **Llengua Valenciana**.

BIBLIOGRAFIA

Alminyana Vallés, Josep – *Crit de la llengua*

Galbis, Agustí – *Artícles varis*

Oliver Pérez, Dolores – *El Cantart del Mio Cid : gènesis i autoria*

Vila Moreno Alfonso – *El nom històric de la llengua valenciana*.

MICRO-RELATS

Reproducció completa dels Micro- relats premiats en el sopar de l'entrega de premis del XXIII Concurs de Narrativa El Pilo celebrat el dia 6 de Maig de 23011 i que foren elegits per votació dels presents.

PRIMER PREMI

Titul: Un fort desig complit

Autor: Rafel Melià i Castellò

La desijava. Confesse que la desijava en totes les meues forces. Des del dia que em varen parlar d'ella, els meus anhels de conseguir-la s'encengueren com la pólvora. I és que m'havien parlat tan be, comentant-me les seues virtuts i el plaer que s'experimentava en sertir-la al teu costat que.... Quan a la fi la coneguí de prop, encara que no la posseia, vaig comprobar que no m'havien exagerat. Era tan agradable, tan simpàtica, tan disposta a tot que... No m'importava que la fruïren els demás. Només volia que algún dia, lo més pronte possible, accedira a acodir al meu costat, per a fer-me l'home més feliç del món. Llogicament, el meu desig no li'l vaig contar a la meua muller, per no preocupar-la, clar... Pero a la fi ya l'he complit. I la meua dòna em comprén, i m'aplaudiv, si... No m'ha posat cap d'obstàcul a la meua intrencable i ya eterna companyia que tenim en nostre llar, des del dia que fon meua. Perque per fi ya he conquistat la meua desijada Jubilació.

SEGON PREMI

Titul: El moro

Autor: Aureli Lopez

No hi ha millor lliçó per a fer créixer l'imaginació d'un chiquet que les contalles en un brinet de misteri, el seu cervellet enponja i engrandix la fantasia que escolta, esglayant-se només pensant que puga fer-se realitat. Davit, tres anyets, llest i en ferma personalitat per a ser tan menut...¿vols que nos acostem a la Torre?, a lo millor hui el moro si que està dins i nos obri la porta, ¿no me soltaràs la mà?, clar que no, anem (la torre s'obria al públic dissabtes i dumenges de matí), era dijous, ningú nos va obrir.... Pero un dissabte cap a la una li vaig repetir el preguntat ¿nos acostem a la torre?, la seua maneta estesa fon la reposta. L'empinada escala de pedra mostraba la porta oberta i Davit m'apretà la mà, tio, hui sí que està el moro...ara ho sabrem; quan només faltaven dos escalons ixqué un chicot jove, bru i barbut tancant la vella porta ¡bon dia!. Ya és hora, ho sent, baixà llauger i Davit, ya més tranquil em digué..tio, el Moro també parla en valencià.

TERCER PREMI

Títul: Carn de jujat

Autor: V. Ramon Calatayud

Hui les coses están tan reapretades que la disputa brolla de l'escassea i la baralla està pronta, davant la manca de valors, verdadera raó de la crisis que, com *el mal d'Almansa a tots alcança* I al remat, els desacorts i les eixides fàcils que alguns prenen al mínim contratemps; les acalorades sanguines, el passar contes..tot va a parar al jujat.

Tant és aixina que ha fet menester tota una Ciutat de la Justicia, mes que siga prop de les Ciències i les Arts, perque en les distintes sales també se represenren drames i s'aviva l'art tràgic. No obstant, dins de lo dit, també hi ha lloc per a birbar la comèdia i el còmic sainet. Vinga este:-¿podria dir-nos l'imputat, als seus 90 anys i passada tota una vida en la dòna, com ara se lio corre matar-la de forma tan violenta?- Pregunta el fiscal. -Mire senyoria...és una d'eixes coses que u va deixant d'un dia per a atre... i al remat...

JOCS TRADICIONALS

L'equip de Jocs Tradicionals El Piló des del més de Juliol ha tingut poca activitat, degut als mesos d'estiu en que la majoria están de vacances, pero aixina i tot encara hem assistit a alguns actes als que hem segut convidats.

Així per eixemple el dia 14 d'Agost ferem una demostració de Tirachines en l'urbanisació Maquiba de la Pobla de Vallbona, en la que participaren gran quantitat de residents i donaren trofeus als millors tiradors.

El dia 20 del mateix més i en la mateixa urbanisació, Maquiba, organisàrem un campionat de birles per als residents.

Els dies 26, 27 i 28 d'Agost es va jugar en Minaya (Albacete), el campionat d'Espanya de Tirachines, en el que el nostre tirador Gaspar Arcon pare, va quedar classificat en el lloc tretze de tota Espanya

El dia 4 de Setembre l'equip es va desplaçar a Benissanó per a participar en el trofeu local de birles que organisa el club Aderes de dita població, en el que no s'enduguérem trofeu pero tinguérem una bona actuació.

El dia 10 de Setembre participarem en el trofeu Ciutat de València, en la platja de les Arenes, en el que tampoc conseguírem trofeu pero quedàrem en bon lloc.

El dia 16 del mateix més de Setembre jugàrem en Caudiel (Castellò), el trofeu local d'este poble.

Estos mesos d'estiu, degut als pocs trofeus que es convoquen, hem consegut pocs guardons, pero esperem guanyar-ne molts a partir d'Octubre que és quan entrem de ple en les principals competicions que es juguen en la Comunitat Valenciana, tant de birles com de pic i pala i bola a braç.

NOTICIES

EUROPEADE

Enguany no hem pogut assistir a l'Europeade degut a la distància, puix es realisava en Estonia i són molts kilòmetres per a fer en autobús, pero no obstant aixó El Piló també ha estata representat en Europa, ya que dos representants de l'Entitat van viajar en el més de Juliol, junt a Xafarnat de Paterna, a la Selva Negra (Alemanya), per a assistir a la Semana Cultural d'Espanya en Alemanya.

DANCES

També el Grup de Dances, Rondalla, Tabal i Dolçaina i Cant d'Estil han tingut poca activitat en estos últims mesos, pero cal resenyar l'actuació de les Dances i Tabal i Dolçaina en la baixà de la Verge de la Cabeça el dia 19 i la procesò de la mateixa el dia 30 de Setembre en Burjassot. Així com el dia 24 de Setembre en que les Dances, Rondalla i Cant d'Estil actuaren en un casament en Betera.

CURSOS

En este més d'Octubre escomençaran els cursos que tots els anys impartix El Piló en el seu local social.

Estos cursos son Tabal, Dolçaina, Rondalla, Dances i Cant d'Estil i poden apuntar-se tant els socis com els no socis.

El preu de cadascú d'ells és de 65 Euros que s'hauran de pagar a l'hora d'apuntar-se o la mitat quan s'apunteu i l'atra mitat a pricipi de Giner de l'any següent.

Si voleu més informació sobre estos cursos passeu-se pel domicili de l'Entitat Cultural El Piló, carrer Doctor Moliner, 10 de Burjassot a partir de les 21 hores dels dimarts i dijous o telefoneu al número 963638418, Pepe Barat. També podeu demanar informació a elpilo@telefonica.net